

การประยุกต์การจัดการ โลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ในงานอุตสาหกรรม

Appliance of **Logistics**
and **Supply Chain**
Management in Industrial

ศาสตร์การจัดการโลจิสติกส์โลก
อย่างมืออาชีพ

ดร.กฤษณ์ชากริตส ณ วัฒนประเสริฐ

การประยุกต์การจัดการ
โลจิสติกส์และโซ่อุปทาน
ในงานอุตสาหกรรม

Appliance of **Logistics**
and **Supply Chain**
Management in Industrial

ดร.กฤษณ์ชากริตส ณ วัฒนประเสริฐ

การประยุกต์การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานในงานอุตสาหกรรม

ดร.กฤษณ์ชาคริตส ณ วัฒนประเสริฐ

ราคา 199 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ดร.กฤษณ์ชาคริตส ณ วัฒนประเสริฐ

การประยุกต์การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานในงานอุตสาหกรรม

จำนวน 240 หน้า

ราคา 199 บาท

ISBN 978-616-210-459-6

พิมพ์ที่ บริษัท ส.เอเชียเพรส (1989) จำกัด

สำนักพิมพ์ปัญญาชน -- กรุงเทพฯ : 2559

พิมพ์ที่ บริษัท ส.เอเชียเพรส (1989) จำกัด โทร. 02-732-3101-6 แฟกซ์ 02-375-1654

จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์ปัญญาชน
INTELLECTUALS

747 ซอยโลตัสเอ็กซ์เพรสแยกวงหิน

ถนนลาดพร้าว-วังหิน แขวง / เขต ลาดพร้าว กทม. 10230

โทร. 02-570-3929 แฟกซ์ 02-570-3928

E-mail: contact@panyachon.com

จัดจำหน่ายโดย

บริษัท ปัญญาชน ดิสทริบิวเตอร์ จำกัด
PANYACHON DISTRIBUTOR CO.,LTD

747 ซอยโลตัสเอ็กซ์เพรสแยกวงหิน

ถนนลาดพร้าว-วังหิน แขวง / เขต ลาดพร้าว กทม. 10230

โทร. 02-570-3929 แฟกซ์ 02-570-3928 มือถือ 08-1357-8378

www.panyachon.com www.facebook.com/panyachondist

E-mail: panyachondist@yahoo.com, panyachon2012@hotmail.com

บรรณาธิการบริหาร : ปิ่นนธร ไชยบุญเรือง, สมจินตนา พูลนาถ, ดวงพรรณ เอี่ยมจ้อย
สุรเชษฐ์ สกุลเชื้อ, เกรียงศักดิ์ พูลนาถ

ศิลปกรรม : เอกอนันต์ ศิริเลิศฤทัย

ฝ่ายจัดจำหน่าย : ศุภกร อุ่นเรือน, อินผล ไชยบุญเรือง, คชา สิงหนันท์, ทนงค์ศักดิ์ ยอดดอน
เอื้องฟ้า คามะทิพย์, สุวีวรรณ เวทวงศ์

คณะที่ปรึกษา : ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง, รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา
ผศ.ไกรคุณ อนันตกุล, ดร.สำราญ สัมฤทธิ์สุวรรณ
ดร.ชาญชัย อาจิมสมาจาร, ดร.อภรณ์ สินภิบาล, ดร.ชัยเชษฐา พรหมศรี
ดร.ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, ดร.พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร

สงวนลิขสิทธิ์ในประเทศไทยตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ โดยบริษัท ปัญญาชน ดิสทริบิวเตอร์ จำกัด
ห้ามการลอกเลียนไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับอนุญาต

คำนำ

เนื้อหาของเอกสารประกอบการสอนแบ่งออกเป็น 8 บท ครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับวิชาการจัดการโลจิสติกส์ และโซ่อุปทานเบื้องต้น ได้แก่ หลักการพื้นฐานทางโลจิสติกส์ และโซ่อุปทาน การจัดซื้อจัดหา การจัดการวัสดุและบรรจุภัณฑ์ การขนถ่ายลำเลียงและการผลิต การจัดการคลังสินค้าและสินค้าคงคลัง การจัดการศูนย์กระจายสินค้าและการส่งมอบ การขนส่งและอุปกรณ์การขนส่ง ระบบสารสนเทศและโลจิสติกส์โลก ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานเบื้องต้น รวมทั้งมีความพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นนักจัดการโซ่อุปทานที่มีคุณภาพในอนาคต

การจัดพิมพ์ครั้งนี้ ผู้เขียนได้ปรับปรุงและเพิ่มเติมเนื้อหาสาระให้ทันสมัยและสอดคล้องต่อวิชาชีพ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาสาระที่นำเสนอไว้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน รวมทั้งบุคคลทั่วไปซึ่งตระหนักถึงความสำคัญของโซ่อุปทานในการนำแนวคิดทั้งหลายนั้นไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการประกอบวิชาชีพและการดำเนินชีวิต ผู้เขียนขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้งานกำลังใจและมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งสำหรับความพากเพียรพยายามและความสำเร็จในการเรียบเรียงเอกสารประกอบการสอนเล่มนี้ ซึ่งหากมีข้อบกพร่องประการใดโปรดให้คำแนะนำทางวิชาการแก่ผู้เขียน เพื่อประโยชน์ทางวิชาการสืบไป

กฤษณ์ชากริตส ณ วัฒนประเสริฐ

เมษายน 2559

สารบัญ

บทที่ 1 หลักการพื้นฐานทางโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน	9
ความหมายของโลจิสติกส์	10
บทบาทและความสำคัญของโลจิสติกส์	14
ประโยชน์ของโลจิสติกส์	15
ความหมายของโซ่อุปทาน	17
บทบาทและความสำคัญของโซ่อุปทาน	18
ประโยชน์ของโซ่อุปทาน	19
ประวัติความเป็นมาของโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน	20
ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างโลจิสติกส์กับโซ่อุปทาน	24
บทสรุป	26
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 1	26
เอกสารอ้างอิง	27
บทที่ 2 การจัดซื้อจัดหา	28
บทบาทกลยุทธ์การจัดหา	29
ลักษณะของการจัดหา	31
ลักษณะของการจัดซื้อสินค้า	34
การจัดการผู้ค้า	38
กิจกรรมสร้างประสิทธิภาพในช่องทางโลจิสติกส์	41
การจัดการต้นทุนการจัดหา	45
บทสรุป	47
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 2	48
เอกสารอ้างอิง	48
บทที่ 3 การจัดการวัสดุและบรรจุภัณฑ์	49
การจัดการวัสดุหรือวัตถุดิบ	50
รูปแบบของวัสดุหรือวัตถุดิบคงคลัง	52
การตัดสินใจเกี่ยวกับวัสดุหรือวัตถุดิบคงคลัง	53
ประเภทของระบบการจัดการวัสดุหรือวัตถุดิบคงคลัง	53
ความหมายของบรรจุภัณฑ์	79
ความสำคัญของการบรรจุภัณฑ์	79
ประโยชน์จากบรรจุภัณฑ์	80
รูปลักษณะของบรรจุภัณฑ์	81
บทสรุป	83

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 3	84
เอกสารอ้างอิง	85
บทที่ 4 การขนถ่ายลำเลียงและการผลิต	86
ความหมายของการขนถ่ายลำเลียง	87
องค์ประกอบของการขนถ่ายลำเลียง	88
ขอบเขตการขนย้ายวัสดุ	89
ระบบการเคลื่อนย้ายวัสดุ	94
ความหมายของการผลิต	104
องค์ประกอบของระบบการผลิตและการปฏิบัติการ	104
ประเภทของระบบการผลิตและการปฏิบัติการ	109
กระบวนการผลิตและการแปลงสภาพ	112
การทำสายการผลิตให้สมดุล	114
บทสรุป	116
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 4	116
เอกสารอ้างอิง	117
บทที่ 5 การจัดการคลังสินค้าและสินค้าคงคลัง	118
ความหมายของการจัดการคลังสินค้า	119
วัตถุประสงค์ และประโยชน์ของคลังสินค้า	120
วัตถุประสงค์ของการจัดการคลังสินค้า	121
หน้าที่ของการจัดการคลังสินค้า	122
นโยบายการตั้งคลังสินค้า	135
ประเภทของคลังสินค้า และการเปรียบเทียบ	139
ความหมายของสินค้าคงคลัง	140
บทบาทของสินค้าคงคลัง	141
การกำหนดปริมาณของสินค้าคงคลังที่เหมาะสม	143
การคิดคำนวณต้นทุนของสินค้าคงคลัง	144
การจัดการควบคุมสินค้าคงคลังแบบทันเวลาพอดี (Just in time : JIT)	
และระบบคัมบัง (Kanban System)	146
บทสรุป	151
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 5	151
เอกสารอ้างอิง	152
บทที่ 6 การจัดการศูนย์กระจายสินค้าและการส่งมอบ	153
ลักษณะของการจัดการคลังสินค้า	154
กระบวนการที่สำคัญในการจัดการคลังสินค้า	155
การจัดการการกระจายสินค้า	156

ความซับซ้อนของการกระจายสินค้า	157
สิ่งแวดล้อมใหม่ที่เกิดขึ้นกับระบบการกระจายสินค้าระดับโลก	158
การบูรณาการแนวคิดการกระจายสินค้า	162
การส่งมอบ (Delivery)	172
ความสำคัญของการส่งมอบ	173
การพัฒนาผู้ส่งมอบ	176
บทสรุป	178
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 6	178
เอกสารอ้างอิง	179
บทที่ 7 การขนส่งและอุปกรณ์การขนส่ง	180
รูปแบบการขนส่ง	181
การขนส่งต่างรูปแบบ	194
การขนส่งหลายรูปแบบ	195
ทางเลือกการออกแบบการขนส่ง	196
อุปกรณ์การขนส่ง	203
การพิจารณาทางเลือกเครื่องจักรอุปกรณ์ในการจัดการควบคุมด้านวัสดุเพื่อการขนส่ง	204
ประเภทของเครื่องจักรอุปกรณ์ในการจัดการควบคุมด้านวัสดุ	205
บทสรุป	208
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 7	208
เอกสารอ้างอิง	209
บทที่ 8 ระบบสารสนเทศและโลจิสติกส์โลก	210
การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในโซ่อุปทาน	211
ระบบสารสนเทศโลจิสติกส์และบูรณาการ	212
ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อโซ่อุปทาน	213
การใช้ข้อมูลสารสนเทศในโซ่อุปทาน	214
ประโยชน์ที่ได้รับจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	215
ขอบข่ายของเทคโนโลยีสารสนเทศด้านโซ่อุปทาน	215
เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโลจิสติกส์	216
โลจิสติกส์โลก	226
บทสรุป	232
แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 8	233
เอกสารอ้างอิง	233
ภาคผนวก	234
บรรณานุกรม	236

สารบัญภาพ

ภาพที่

1.1	กิจกรรมโลจิสติกส์	11
1.2	วิวัฒนาการของโลจิสติกส์สู่การจัดการซัพพลายเชน	21
2.1	ขั้นตอนในกระบวนการคัดเลือก	40
2.2	กิจกรรมสร้างประสิทธิภาพในช่องทางโลจิสติกส์	45
3.1	กราฟแสดงช่วงเวลาที่เหมาะสมในการสั่งซื้อวัสดุหรือวัตถุดิบ	54
3.2	กราฟแสดงระดับของวัสดุหรือวัตถุดิบคงคลังต่อปริมาณการสั่งซื้อ	55
3.3	แสดงระบบการวางแผนความต้องการวัสดุ	56
3.4	กราฟแสดงจำนวนเงินที่ใช้ไปเทียบกับจำนวนรายการของวัสดุหรือวัตถุดิบที่ได้รับ	57
3.5	กราฟแสดงต้นทุนการเงินต่อปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัด	58
3.6	แสดงสายการผลิตในโรงงาน	63
3.7	แสดงเส้นเวลาในการผลิตสินค้า X	65
3.8	ตัวอย่างเอกสารใบขอซื้อ	70
3.9	ตัวอย่างเอกสารใบสั่งซื้อ	71
3.10	ตัวอย่างเอกสารการตรวจรับ	72
3.11	บรรจุภัณฑ์	81
4.1	การขนถ่ายวัสดุกับองค์ประกอบที่สำคัญ	89
4.2	กระบวนการขนย้ายบริเวณพื้นที่ทำงาน	90
4.3	กระบวนการขนย้ายภายในสายการผลิต	90
4.4	กระบวนการขนย้ายระหว่างสายการผลิต	91
4.5	กระบวนการขนย้ายระหว่างฝ่ายในโรงงาน	92
4.6	กระบวนการขนย้ายระหว่างโรงงาน	93
4.7	กระบวนการขนย้ายระหว่างองค์กร	93
4.8	กระบวนการขนย้ายในระบบการขนส่ง	94
4.9	ลักษณะรถยก (Forklift Truck)	95
4.10	ลักษณะรถลากจูงประกอบรถพ่วง (Tractor-trailer)	96
4.11	ลักษณะปั้นจั่น (Crane)	97
4.12	องค์ประกอบของระบบการผลิตและการปฏิบัติการ	105
4.13	ระดับความเป็นเอกประสงค์และเอนกประสงค์ของระบบการผลิต	109
4.14	ตัวอย่างระบบการผลิตแบบต่อเนื่องของโรงงานผลิตยาเม็ดแก้ปวด	110
4.15	ตัวอย่างระบบการผลิตแบบช่วงตอน	111
4.16	ตัวอย่างการแปลงสภาพการผลิตแบบอนุกรมของการผลิตแก้ว	113
4.17	ตัวอย่างการแปลงสภาพการผลิตแบบขนานของการผลิตรองเท้าผ้าใบ	114

4.18 ตัวอย่างการแปลงสภาพการผลิตแบบผสมของการผลิตไม่อัด	115
5.1 ต้นทุนในการจัดการช่องทางการจัดจำหน่าย	124
5.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคลังสินค้ากับกิจกรรมโลจิสติกส์	138
6.1 กระบวนการบริหารคลังสินค้า	155
6.2 คลังสินค้าที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กระจายสินค้าประเภท Cross Dock	167
7.1 Direct Shipment	197
7.2 Direct Shipment with Milk Runs from Multiple Suppliers	198
7.3 Direct Shipment with Milk Runs to Multiple Customers	199
7.4 Direct Shipment with Milk Runs from Multiple Suppliers to Multiple Customers	200
7.5 Shipment of Product with Temporary Store at DC	201
7.6 Transportation with Cross Docking	202
7.7 ภาพสัญลักษณ์และความหมาย	204
7.8 สายพานลำเลียง	206
7.9 ปั่นจั่นและรอก	207
8.1 แสดงขอบข่ายของเทคโนโลยีสารสนเทศด้านโซ่อุปทาน	216
8.2 รูปแบบการให้บริการการแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยผ่านทางผู้ให้บริการ EDI	217

สารบัญตาราง

ตารางที่

1.1 การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างโลจิสติกส์กับโซ่อุปทาน	24
3.1 ข้อดีและข้อเสียของการประยุกต์แบบ JIT	60
3.2 เปรียบเทียบการผลิตแบบดั้งเดิม กับแบบระบบทันเวลาพอดี	60
3.3 แสดงจำนวนของสินค้าคงคลัง	63
3.4 สรุปปริมาณความต้องการส่วนประกอบในการผลิตสินค้า X	64
3.5 แสดงเวลาที่ใช้ในการผลิตส่วนประกอบ	65
4.1 เปรียบเทียบคุณสมบัติของการปฏิบัติการผลิตและการปฏิบัติการบริการ	108
5.1 รถยกสินค้า ชั้นวางสินค้าและร้อยละของการใช้ปริมาตร	128
5.2 การเปรียบเทียบต้นทุนคลังสินค้าทางบัญชีและวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม	134
5.3 ความแตกต่างระหว่างคลังสินค้าและศูนย์กระจายสินค้า	137
5.4 ตัวอย่างตัวเลขแสดงตัวเลขยอดขายเฉลี่ยรายเดือนและรายวัน	148
5.5 ตัวอย่างตัวเลขแสดงการคำนวณหา TKQ	149
6.1 แสดงคุณลักษณะของรูปแบบความสัมพันธ์แต่ละระดับ	174

บทที่

1

หลักการพื้นฐาน
ทางโลจิสติกส์
และโซ่อุปทาน

วิกฤตทางการเงินและทางเศรษฐกิจ ทำให้อัตราดอกเบี้ยและต้นทุนด้านพลังงานเพิ่มสูงขึ้น ในช่วงทศวรรษ 1970 – 1980 ส่งผลให้วงการในอุตสาหกรรมได้มีการหันมาพิจารณาด้านประสิทธิภาพ ในการลดต้นทุนการดำเนินงาน เนื่องจากมีการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ผู้บริโภคมีความระมัดระวังในการใช้จ่ายใช้สอยมากขึ้น ทำให้ผู้ผลิตหันมาลงทุนด้านเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อลดต้นทุนหรือเพิ่มพันธมิตรในเชิงธุรกิจ จะได้สร้างความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน ดังนั้นการจัดการโลจิสติกส์ซึ่งมีเป้าหมายในการลดต้นทุนจึงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการวางแผน ธุรกิจของผู้ประกอบการต่างๆ สำหรับในประเทศไทยเริ่มเป็นที่รู้จักในช่วงต้นของปี พ.ศ. 2540 ที่เป็นช่วงประสบกับวิกฤตทางการเงินและเศรษฐกิจครั้งใหญ่ เป็นสาเหตุของการกดดันให้ประเทศไทย ต้องเปิดเสรีการค้า การลงทุนและการบริการ ทำให้ตกอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการจัดการ ยุคใหม่ โดยใช้ศาสตร์ของโลจิสติกส์ที่มุ่งเน้นกิจกรรมในการลดต้นทุนรวมทั้งโซ่อุปทาน โดยมีเป้าหมาย เพื่อร่วมกันลดต้นทุนและการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค

ความหมายของโลจิสติกส์

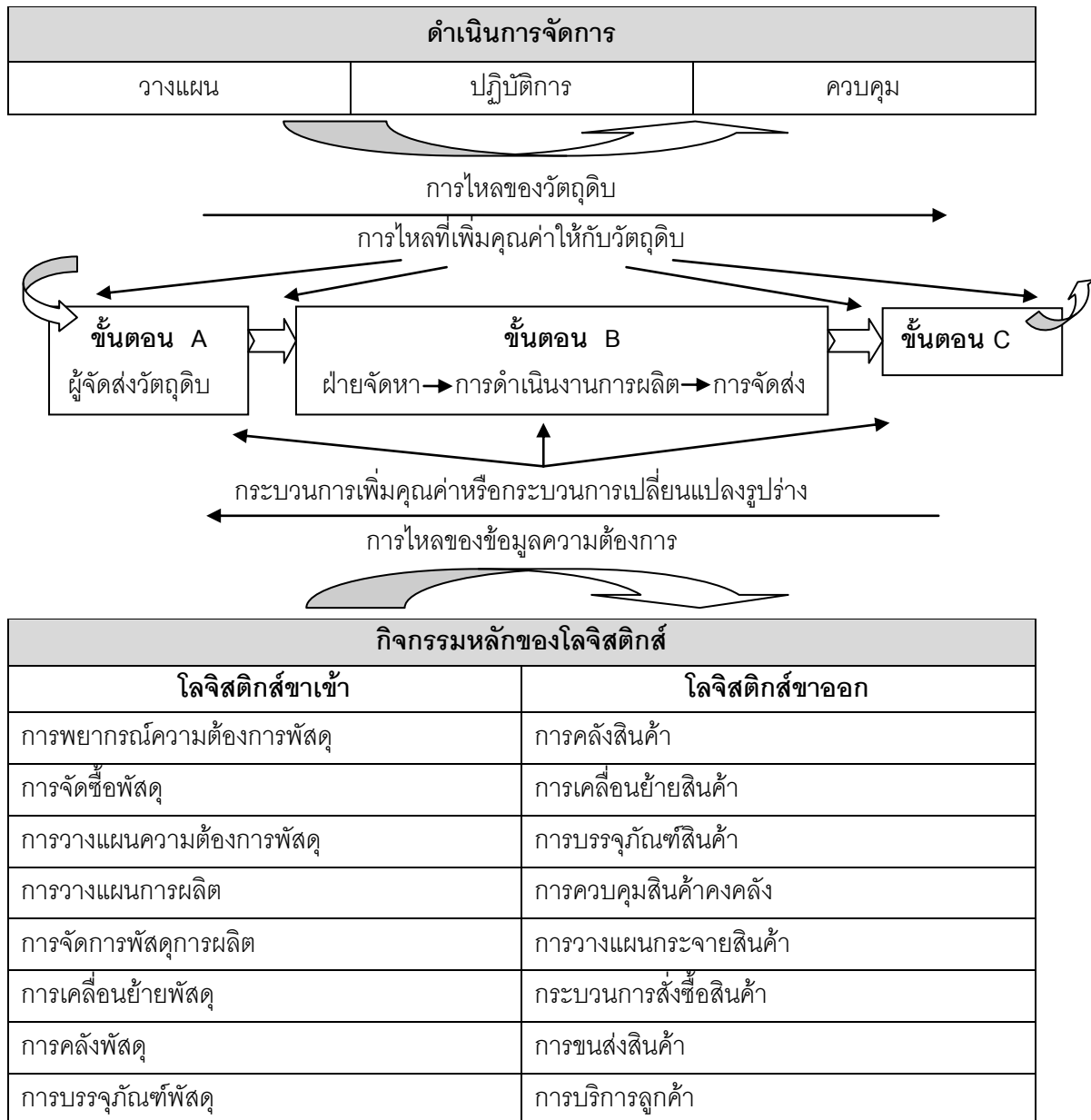

โลจิสติกส์มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลากหลายทัศนะ ดังนี้

วิทยา สุหฤทธดำรง (2546 : 14 – 15) กล่าวว่า โลจิสติกส์เป็นการดำเนินงานที่รวบรวมเอา กิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหา การเคลื่อนย้าย การจัดเก็บและการจัดส่งสถานะทั้งหมด ของสินค้าที่ทำการผลิต โดยมีการบริการและการบริหารข้อมูล เป็นปัจจัยสนับสนุนที่ช่วยทำให้การ ดำเนินงานต่างๆ ดังกล่าว สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเพียงหลักที่ช่วย ขับเคลื่อนฟันเฟืองของการดำเนินงานในส่วนต่างๆ ของระบบการผลิตให้หมุนเคลื่อนที่และเกิดการ ขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรได้ ทั้งนี้การส่งถ่ายกำลังจากเฟืองตัวหนึ่งไปยังเฟืองอีกตัว จะเกิด ประสิทธิภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการส่งถ่ายกำลังของเฟืองโลจิสติกส์เป็นสำคัญ

ดังนั้นโลจิสติกส์จึงเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ของวัตถุและการสร้างมูลค่าเพิ่มเข้าไปในวัตถุที่ เคลื่อนที่ในระบบ ดังภาพที่ 1.1

กิจกรรมโลจิสติกส์

ภาพที่ 1.1 กิจกรรมโลจิสติกส์

แลมเบิร์ต, เดากัลส์ เอ็ม. (2547 : 2 - 3) กล่าวว่า โลจิสติกส์เป็นการบริหารกระบวนการไหลของสินค้าหรือวัตถุดิบจากจุดเริ่มต้นไปยังจุดที่มีการใช้สินค้าหรือวัตถุดิบทั้งภาคการผลิตและภาคการบริการ ได้แก่ ส่วนงานภาครัฐ โรงพยาบาล ธนาคาร การค้าส่งและการค้าปลีก และในบางกรณีก็ไปยังจุดที่ทำลายสินค้านั้น

รวีพร คุเจริญไพศาล (2549 : 309) กล่าวว่า การจัดการโลจิสติกส์ หมายถึง การจัดการการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และข้อมูลจากจุดกำเนิดไปยังจุดที่มีการใช้หรือการบริโภค การจัดการโลจิสติกส์

เกี่ยวข้องกับทุกๆ ส่วนตั้งแต่ต้นจนจบของโซ่มูลค่าเพิ่ม ตั้งแต่วัตถุดิบ งานระหว่างทำและสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง ตลอดจนกิจกรรมการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบและสินค้าของซัพพลายเออร์ (เจ้าของสินค้าหรือผู้ขาย) และซัพพลายเออร์ของซัพพลายเออร์ทั้งหมด

รุธิร์ พนมยงค์ (บรรณาธิการ) (2552 : 19) กล่าวว่า โลจิสติกส์เป็นการไหลของสินค้า หรือวัตถุดิบจากจุดเริ่มต้นหรือจุดกำเนิดไปยังจุดที่มีการบริโภคและในบางครั้งก็ไปถึงยังจุดทำลาย

ฐาปนา บุญหล้าและนางลักษณ นิมิตรภูวดล (2555 : 26) กล่าวว่า โลจิสติกส์เป็นกระบวนการวางแผน การปฏิบัติงานและการควบคุมสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งล่วงหน้าและย้อนกลับของการเคลื่อนย้ายและการจัดเก็บสินค้า การบริการและสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่จุดกำเนิดจนถึงจุดการบริโภคสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งการจัดการโลจิสติกส์นั้นจัดเป็นองค์ประกอบของการจัดการซัพพลายเชน (Supply Chain Management)

ธนิธ โสรัตน์ (2550 : 10 - 13) ได้กล่าวถึง ความหมายของโลจิสติกส์ว่า ถึงแม้จะมีผู้ให้คำนิยามโลจิสติกส์ไว้มากมาย ทั้งที่คล้ายกันและแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้ให้ความหมายว่าจะมีมุมมองจากส่วนไหน ก็จะทำให้ความสำคัญกับโลจิสติกส์ไปในทางที่ตนมีความรู้หรือถนัด แต่เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาโลจิสติกส์ให้เข้าใจ จึงเห็นว่าความหมายของโลจิสติกส์นั้นควรครอบคลุมสาระและองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ได้ว่าซึ่งสินค้าและวัตถุดิบ ซึ่งเกี่ยวกับกิจกรรม การจัดซื้อและจัดหา ซึ่งความมุ่งหมายของโลจิสติกส์ไม่ได้หมายความว่าให้ไปเอาเปรียบกับคู่ค้าในการต่อราคาอย่างไม่มีเหตุผล เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของการจัดการโลจิสติกส์จะให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพเชิงต้นทุน คือ เป็นการลดต้นทุนรวมต่อหน่วยที่ลดลง โดยผลลัพธ์ของการจัดการโลจิสติกส์จะอยู่ที่การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. โลจิสติกส์ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการ เป็นการเคลื่อนย้ายจากที่หนึ่งไปสู่อีกสถานที่หนึ่ง ครอบคลุมถึงกระบวนการเคลื่อนย้ายของสินค้าหรือวัตถุดิบ ทำให้กิจกรรมของโลจิสติกส์เกี่ยวข้องและปฏิสัมพันธ์กับระบบการขนส่ง ซึ่งจัดเป็นกิจกรรมหลักของการจัดการโลจิสติกส์ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะเกี่ยวข้องและครอบคลุมถึงกระบวนการจัดเก็บ จัดเรียง และกระบวนการต่างๆ ในการควบคุมปริมาณ เงื่อนไขของเวลาในการขนส่งสินค้าจากแหล่งที่กำเนิดสินค้าจนถึงสินค้าได้มีการส่งมอบไปยังผู้ที่มีความต้องการ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่ากิจกรรมการรับ - ส่งสินค้าและบริการเป็นเพียงส่วนหนึ่งของความหมาย ดังนั้นหากมีผู้นิยามเฉพาะความหมายนี้จึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

3. ความหมายของโลจิสติกส์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการไหลของข้อมูลข่าวสาร โดยเป็นกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการในการวางแผนและการบูรณาการของข้อมูลข่าวสารในโซ่อุปทานของโลจิสติกส์จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเกิดจากประสิทธิภาพของการ

สื่อสารที่เป็นการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรตลอดจนโซ่อุปทาน เพื่อให้สนองต่อความต้องการของลูกค้า และให้การส่งมอบเป็นไปแบบทันเวลาและการบริหารจัดการที่มีการบูรณาการประสานกันในโซ่อุปทานโลจิสติกส์ ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการที่ลูกค้าจะได้รับมอบสินค้าวัตถุดิบตรงเวลาที่ตกลงกัน กลายเป็นความเชื่อมั่นที่ลูกค้ามีต่อธุรกิจจนกลายเป็นคุณค่าทางธุรกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการที่ลูกค้าสั่งซื้อซ้ำ เนื่องจากคู่แข่งอื่นไม่สามารถทำได้

4. โลจิสติกส์ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ เป็นกระบวนการจัดเก็บ ที่พักและจัดเรียงรวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคลังสินค้า จะต้องเป็นกิจกรรมหรือการกระทำใดๆ ทั้งทางนิติสัมพันธ์ หรือพฤตินัย ที่ก่อให้เกิดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการคลังสินค้าและมีหน้าที่ในการดูแลทรัพย์สิน สิ่งของในระหว่างช่วงเวลาซึ่งครอบครองสินค้านั้น เพราะเป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบและดูแลสินค้าในการครอบครอง ก่อให้เกิดกระบวนการในการที่จะเรียกร้องให้มีการชดเชยค่าเสียหายจากการสูญหายหรือเสียหาย หรือการส่งมอบช้ากว่ากำหนด

5. ความหมายของโลจิสติกส์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระจายสินค้า จะต้องเป็นการกระทำใดๆ ที่มีกระบวนการในการส่งและรับมอบสินค้าที่เป็นบูรณาการ โดยแต่ละหน่วยงานทั้งภายในองค์กรและนอกองค์กร จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์การทำงานร่วมกันโดยการกระจายข้อมูลข่าวสารหรือการใช้ข้อมูลข่าวสารร่วมกัน โดยนิยามในส่วนนี้จะครอบคลุมถึงกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในโซ่อุปทานโลจิสติกส์ เช่น การจัดการสร้างความสัมพันธ์กับคู่ค้า (SRM: Suppliers Relationship Management) การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ (CRM: Customer Relationship Management) การจัดการความร่วมมือในโซ่อุปทาน (CCM: Chain Collaboration Management)

6. ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเชิงพื้นที่ ความหมายของโลจิสติกส์จะต้องครอบคลุมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการส่งมอบสินค้า โดยจะเกี่ยวข้องกับสถานที่ซึ่งจะมีการส่งสินค้าเพื่อสนองความต้องการของลูกค้า ดังนั้นการดำเนินพันธกิจของโลจิสติกส์จะต้องมีเป้าหมายในการส่งมอบ จากแหล่งของผู้ส่งสินค้าที่เป็นต้นกำเนิดของสินค้าจนไปสู่ผู้รับคนสุดท้าย โลจิสติกส์จึงเกี่ยวข้องกับการส่งมอบแบบถูกต้องและทันเวลา

7. ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเวลา โลจิสติกส์ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวางแผนงาน ตั้งแต่การคาดคะเนความต้องการของตลาด การวางแผนการจัดซื้อจัดหา การวางแผนการผลิต ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดนี้จะสอดคล้องกับปริมาณและระยะเวลาในการผลิตเพื่อส่งมอบ ก็คือให้มีช่วงเวลาของการส่งมอบในแต่ละรอยต่อในซัพพลายเชนให้น้อยที่สุด ถือเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของระบบโลจิสติกส์ในการต้องการการส่งมอบสินค้าที่ถูกต้องให้กับผู้รับทั้งจำนวนและสภาพที่ไม่เสียหาย ซึ่งจะต้องส่งไปถึงสถานที่และเวลาที่ได้ตกลงกับลูกค้าในราคาและต้นทุนที่เหมาะสม

8. ความหมายที่เกี่ยวกับการจัดการเคลื่อนย้ายทุน โลจิสติกส์เป็นการจัดการมุ่งเน้นถึงประสิทธิภาพเชิงต้นทุนต่อความสมดุลของเวลาและสถานที่ ซึ่งการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้จึงเกี่ยวข้องกับกระบวนการต่างๆ ในการเคลื่อนย้ายทุนให้เกิดประสิทธิภาพในการแข่งขัน ทั้งด้านการประหยัดจากขนาด หรือการประหยัดจากความเร็ว เช่น หากสินค้าเป็นลักษณะที่ต้องผลิตอยู่ใกล้กับแหล่งวัตถุดิบหรือแหล่งของแรงงานแนวคิดก็คือย้ายอุตสาหกรรมหรือย้ายการลงทุนเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งจะทำให้ประหยัดค่าขนส่งวัตถุดิบหรือไม่ ต้องมีการสต็อกวัตถุดิบหรือเป็นการประหยัดจากค่าแรงงานที่ต่ำกว่า ซึ่งแนวคิดนี้ก็ต้องทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายอุตสาหกรรมและการลงทุนไปในพื้นที่เป้าหมายทั่วโลก

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปความหมายของโลจิสติกส์ได้ว่า การจัดการโลจิสติกส์ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงาน การรวบรวม การจัดการ การเคลื่อนย้าย การจัดเก็บและจัดส่ง จากจุดเริ่มต้นไปยังจุดสุดท้ายถึงผู้บริโภค โดยเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ของวัตถุดิบและการสร้างมูลค่าเพิ่มเข้าไปในวัตถุดิบที่เคลื่อนที่ในระบบ จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการจัดการโซ่อุปทาน

บทบาทและความสำคัญของโลจิสติกส์

โลจิสติกส์เป็นกุญแจสำคัญในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีหลายแนวทางดังนี้

1. โลจิสติกส์เป็นรายจ่ายที่สำคัญสำหรับธุรกิจต่างๆ และจะส่งผลกระทบและได้รับผลกระทบจากกิจกรรมอื่น ในระบบเศรษฐกิจ การปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการด้านโลจิสติกส์ จะส่งผลโดยตรงต่อการปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจโดยรวมให้ดีขึ้นได้
2. โลจิสติกส์ได้รองรับการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการของธุรกรรมทางเศรษฐกิจ และได้กลายเป็นกิจกรรมสำคัญในด้านการสนับสนุนการขายเสมือนหนึ่งเป็นสินค้าและบริการด้วย
3. โลจิสติกส์เป็นการเพิ่มอรรถประโยชน์ทางด้านเวลาและสถานที่ โดยให้มีการนำสินค้าที่ถูกค้าต้องการเพื่อบริโภคหรือเพื่อการผลิตไปยังสถานที่ที่ต้องการ ในเวลาที่ต้องการ ในสภาพที่ต้องการ และในต้นทุนที่ต้องการ

จากบทบาทและความสำคัญ สรุปได้ว่า โลจิสติกส์มีบทบาทที่สำคัญต่อองค์กรในสถานะเศรษฐกิจที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งมีผลกระทบทั้งทางตรงทางอ้อมต่อการดำเนินกิจกรรมหลักและกิจกรรมรองที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานของโลจิสติกส์และโซ่อุปทานขององค์กร เพื่อลดต้นทุนและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ

ประโยชน์ของโลจิสติกส์

โลจิสติกส์มีประโยชน์ต่อธุรกิจในการที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ และยังมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้สถานะทางเศรษฐกิจของประเทศก้าวหน้ายิ่งขึ้นดังนี้ (ธนิต โสรัตน์. 2550: 14)

1. สามารถลดต้นทุนและสร้างกำไรทางธุรกิจ โลจิสติกส์เป็นต้นทุนในการดำเนินงานที่สำคัญ และสามารถกำหนดให้หลายองค์กรดำเนินต่อไปได้ โดยที่กิจกรรมต่างๆ ของโลจิสติกส์เป็นการสร้างเสริมประสิทธิภาพต่อการลดต้นทุนที่เกิดจากการเชื่อมโยงวัตถุดิบของคู่ค้ากับสินค้าคงคลังของผู้ประกอบการ ให้เชื่อมโยงกับสินค้าคงคลังของลูกค้าให้อยู่ในปริมาณที่สมดุลหรือมีน้อยที่สุด

2. เป็นเครื่องมือสำคัญในการแข่งขันทางธุรกิจ เนื่องจากการแข่งขันจากต่างประเทศเริ่มมีมากขึ้น ทำให้องค์กรต้องมีการปรับตัวโดยเพิ่มความน่าเชื่อถือและมีการตอบสนองที่รวดเร็วมากกว่าคู่แข่งที่อยู่ไกลออกไปในต่างประเทศ นอกจากนี้โลจิสติกส์จะช่วยสร้างโอกาสในการแข่งขันทั่วโลกและเป็นอาวุธที่จะช่วยกำหนดกลยุทธ์เพื่อแข่งขันในตลาด เนื่องจากโซุ่ปทานระหว่างองค์กรกับลูกค้ามีความซับซ้อน ดังนั้นหากการจัดการโลจิสติกส์มีประสิทธิภาพจะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดเก็บและเคลื่อนย้ายสินค้าไปยังลูกค้าได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ตลอดจนช่วยบริหารจัดการคลังสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องการลดปริมาณสินค้าคงคลังลง แต่ยังสามารถบริหารจัดการเพื่อตอบสนองคำสั่งซื้อได้อย่างครบถ้วน จึงนำมาซึ่งความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน

3. เปลี่ยนการทำงานจากแบบหน้าที่เป็นกระบวนการแทน โลจิสติกส์จะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ของกิจกรรมการตลาดกับการส่งเสริมสินค้า เพื่อให้มีสินค้าไว้ตอบสนองและจัดส่งสินค้าในสถานที่และเวลาที่ลูกค้าต้องการ จึงต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการวางแผนงาน ตั้งแต่การคาดคะเนความต้องการของตลาด จัดหา วางแผน ผลิตและจัดจำหน่าย

4. ทำให้งานที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายอื่นที่มีต้นทุนสูง สามารถลดต้นทุนได้ในมุมมองของการผลิต โลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพจะทำให้สามารถควบคุมปริมาณและระยะเวลาในการนำเข้าวัตถุดิบ หรือชิ้นส่วนที่จะนำมาใช้ในการผลิตได้อย่างถูกต้อง ทำให้สายการผลิตสามารถผลิตได้ตลอดเวลาไม่เสียเวลารอวัตถุดิบหรือชิ้นส่วน ส่งผลให้ไม่ต้องสั่งซื้อวัตถุดิบ หรือชิ้นส่วนเพื่อที่จะนำมาผลิตล่วงหน้าจำนวนมาก ทำให้กิจการสามารถลดพื้นที่และค่าใช้จ่ายในการจัดการเกี่ยวกับคลังสินค้าได้

5. ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่ามากกว่าเดิม เนื่องจากการใช้ทรัพยากรมีค่าใช้จ่ายหรือเป็นต้นทุน การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดในการดำเนินงานจึงเป็นการทำงานนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

6. เพื่อประสิทธิภาพในการบริการลูกค้า โลจิสติกส์จะสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ ในเรื่องของอรรถประโยชน์ที่เป็นเวลา สถานที่และการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยจะช่วยให้กิจกรรมในขั้นตอนต่างๆ ขององค์กรสามารถดำเนินการควบคู่ไปกับการให้บริการลูกค้าที่มีการจัดระดับการบริการลูกค้าตามกลุ่มและประเภทลูกค้าที่มีความสำคัญแตกต่างกันด้วยการให้บริการลูกค้าด้วยงานที่มีคุณภาพสูง คือ มีสินค้าที่ค้นหาซื้อได้ง่าย การบริการที่น่าเชื่อถือ การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และราคาที่สามารถต่อสู้กับคู่แข่งได้

7. สร้างสัมพันธ์ลูกค้าภายในและภายนอกองค์กรในมุมมองทางการตลาดโลจิสติกส์สามารถเข้าถึงตัวลูกค้าเพื่อให้ได้รับการสั่งซื้อและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าระยะยาวด้วยการลดเวลาในการจัดส่งสินค้า และทำให้สินค้าสามารถกระจายผ่านตัวแทนจำหน่ายได้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่หรือบริการจัดส่งสินค้าโดยตรงไปยังลูกค้า เพราะถ้าหากสินค้าเป็นที่ต้องการของตลาด การตั้งราคาอยู่ในระดับที่พอใจได้ การส่งเสริมการขายจึงไม่ให้เกิดการซื้อ แต่การกระจายสินค้าไม่ทั่วถึง หาซื้อยาก หรือนำไปขายยังสถานที่ที่ไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ก็จะทำให้ลูกค้าที่ต้องการซื้อสินค้าของกิจการ เปลี่ยนใจไปซื้อสินค้าของคู่แข่งแทน ทำให้กิจการจะต้องสูญเสียโอกาสทางการขายไป

8. ทำให้เกิดความรวดเร็วในการสื่อสารอันเนื่องมาจากเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นกลยุทธ์ในการสื่อสารถึงตัวลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากระบบสารสนเทศโลจิสติกส์จะมีการเชื่อมต่อกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย ทำให้สามารถตอบสนองการขายได้อย่างรวดเร็วและสามารถรักษาระดับสินค้าคงคลังได้ในระดับต่ำ

9. เป็นพื้นฐานของการเจริญเติบโตของธุรกิจ กิจการที่มีระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะทำให้ได้เปรียบคู่แข่ง เนื่องจากสามารถจัดการให้มีต้นทุนต่ำและลูกค้าพึงพอใจ ทำให้กิจการสามารถเพิ่มส่วนแบ่งตลาดและกำไร

10. เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ ได้แก่ ด้านการผลิตสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าด้วยกระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ลดระยะเวลาในการผลิตและของเสีย ด้านการตลาดจะทำการสร้างสรรค์สินค้าตามที่ลูกค้าต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าผ่านกระบวนการทางการตลาด

ประโยชน์ของโลจิสติกส์ อาจสรุปได้ว่า สามารถลดต้นทุน สร้างมูลค่าเพิ่ม และเป็นเครื่องมือสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันทางธุรกิจที่ทำให้กิจการสามารถเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดและสร้างผลกำไรแก่องค์กร

ความหมายของโซ่อุปทาน

โซ่อุปทาน หมายถึง การเชื่อมอันวยกระบวนการธุรกิจในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคู่ค้า และลูกค้าตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำที่เป็นผู้บริโภคคนสุดท้าย (ธนิต โสรัตน์. 2550: 15) ซึ่งความหมายของโซ่อุปทานจะครอบคลุมประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างตัวบริษัทกับคู่ค้า ที่เป็นผู้ขายวัตถุดิบและลูกค้าปลายน้ำ ที่เป็นผู้บริโภคคนสุดท้าย โดยประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการโซ่อุปทานอยู่ที่การจัดการความสมดุลในการพึ่งพาระหว่างหน่วยงานธุรกิจในโซ่อุปทาน

2. การจัดการความร่วมมือ ระหว่างองค์กรหรือระหว่างหน่วยงานต่างบริษัท เพื่อให้เกิดการประสานภารกิจ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความไหลลื่นของข้อมูลข่าวสารในโซ่อุปทานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดการความเชื่อถือ การเพิ่มระดับของความเชื่อมั่นที่มีต่อการส่งมอบสินค้าที่ตรงต่อเวลาไปสู่การไว้วางใจและความน่าเชื่อถือในการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการความไหลลื่นของสินค้าในโซ่อุปทานภายใต้เงื่อนไขของข้อจำกัดของสถานที่ต่อเงื่อนไขของเวลา

4. การรวมพลังทางธุรกิจ ความร่วมมือทางธุรกิจในกลุ่มของผู้ขายวัตถุดิบในโซ่อุปทาน ทั้งที่มาจากกลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุน เช่น ผู้ผลิตกล่อง ฉลาก ผู้ผลิตวัตถุดิบ ตลอดจนธุรกิจที่ให้บริการโลจิสติกส์

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า โซ่อุปทาน หมายถึง การสนับสนุนกระบวนการกิจกรรมหลักของโลจิสติกส์ให้เกิดความเชื่อมโยงของกิจกรรมระหว่างต้นทางจากผู้จำหน่ายจนถึงปลายทางไปยังผู้บริโภคคนสุดท้าย

บทบาทและความสำคัญของโซ่อุปทาน

แนวคิดของห่วงโซ่อุปทานเน้นในเรื่องความสำคัญในการปฏิบัติการของธุรกิจ กรอบแนวคิดของห่วงโซ่คุณค่า แบ่งเป็น 3 ประเภทหลักๆ ดังนี้

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์

จัดเป็นหัวใจของธุรกิจ ซึ่งเป็นตัวกำหนดว่าสินค้า หรือบริการประเภทไหนที่องค์กรจะผลิต และทำการแข่งขันในตลาดอย่างไร

2. ความสัมพันธ์กับลูกค้า

การไหล หรือการเคลื่อนตัวซึ่งห้อมล้อมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับตลาด ไม่ว่าจะเป็นการขาย การส่งเสริมการตลาด การสนับสนุนการขาย และการวิจัยตลาด

3. ห่วงโซ่อุปทาน

เป็นการไหลของวัสดุและทรัพยากรต่างๆ เพื่อผลิตและจัดส่งผลิตภัณฑ์ไปยังผู้บริโภคขั้นสุดท้าย

บทบาทและความสำคัญของโซ่อุปทาน อาจสรุปได้ว่า กิจกรรมหลักเหล่านี้จะมีการดำเนินการแยกเป็นอิสระต่อกัน แต่ทุกกระบวนการจะมีเป้าหมายเดียวกัน คือ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและสร้างผลกำไรแก่องค์กร

ประโยชน์ของโซ่อุปทาน

ประโยชน์ของโซ่อุปทาน มีดังนี้

1. เพิ่มความเร็วและความไวให้กับธุรกิจ เกิดความสะดวกรวดเร็วและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการต่างๆ ของโซ่อุปทาน ทำให้สามารถลดระยะเวลาในการส่งมอบสินค้า ทำให้การตลาดและการผลิตเป็นแบบทันเวลา (Just in Time)
2. การเพิ่มผลตอบแทนจากการลงทุน เนื่องจากสามารถลดต้นทุนการผลิตและต้นทุนโลจิสติกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพิ่มผลตอบแทนในรูปของกำไรให้กับธุรกิจ เนื่องจากลดจำนวนสินค้าคงคลังทำให้ต้นทุนของการดำเนินธุรกิจในกระบวนการโซ่อุปทานมีต้นทุนโดยรวมลดลง
3. การตัดสินใจทางธุรกิจตั้งอยู่บนฐานของข้อมูลและข่าวสารที่ถูกต้องแม่นยำ และมีเครือข่ายไปยังส่วนต่างๆ ทั่วโลก โดยผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างรวดเร็วและแม่นยำ บนฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
4. เป็นการเพิ่มเครือข่ายเชื่อมโยงระดับโลก ทำให้แต่ละกระบวนการในโซ่อุปทานเชื่อมต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพกับหน่วยงานต่างๆ ตั้งแต่ผู้ขายวัตถุดิบไปจนถึงลูกค้า มีผลทำให้ความต้องการซื้อและความต้องการขายสามารถเชื่อมโยงกันได้
5. เพิ่มประสิทธิภาพของธุรกิจไปสู่การประหยัดจากการที่มีขอบเขตของตลาดและผู้ขายวัตถุดิบกว้างไกลและพัฒนาไปสู่การแข่งขันในตลาดโลก ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการแข่งขันกับทุกประเทศ
6. สร้างความพอใจกับลูกค้า โดยกระบวนการต่างๆ ในห่วงโซ่อุปทานสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้ตรงตามเป้าหมาย ซึ่งทำให้การจัดการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. สามารถพัฒนาไปสู่การตลาดแบบบูรณาการ ซึ่งจะมีการปรับองค์กรไปสู่ลูกค้าเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงานและทำให้ตลาดมีการขับเคลื่อนแบบพลวัต เป็นการตลาดเพื่อลูกค้าอย่างแท้จริง
8. ในทุกระบวนการสามารถที่จะทำดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพได้อย่างเที่ยงตรง โดยสามารถเลือกรูปแบบของตัวชี้วัด (KPI: Key Performance Indicator) เทคนิควิธีในการประเมินประสิทธิภาพขององค์กร (Balanced Scorecard) ให้ตรงกับลักษณะของธุรกิจ

9. เป็นการพัฒนาธุรกิจไปสู่การเติบโตบนความยั่งยืน ซึ่งประโยชน์ข้อนี้จะเป็นหัวใจของการนำโซ่อุปทานโลจิสติกส์เข้ามาใช้และเป็นหัวใจของการทำธุรกิจ เนื่องจากการเติบโตของธุรกิจบนฐานของการจัดการโซ่อุปทาน

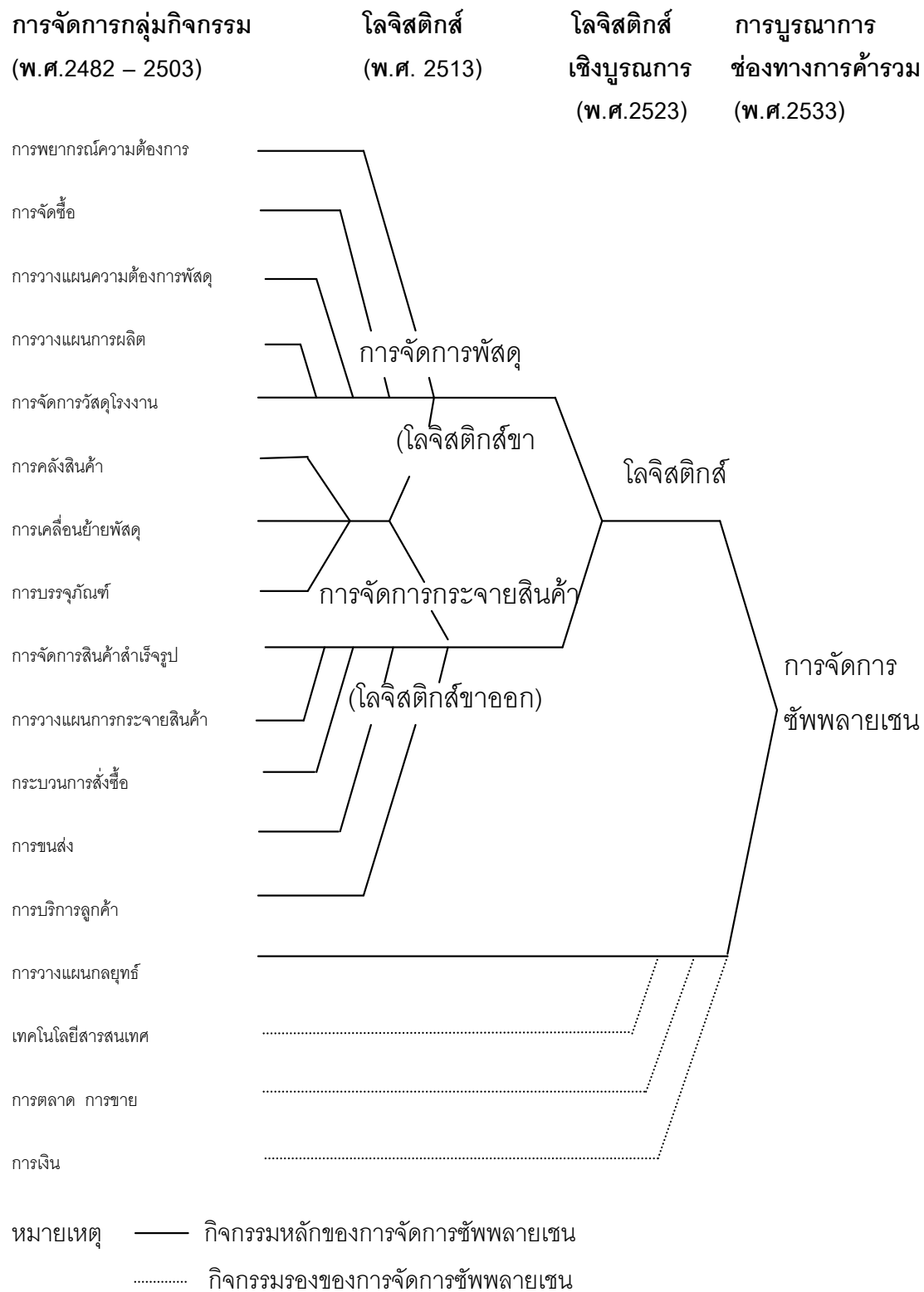
ประโยชน์ของโซ่อุปทาน อาจสรุปได้ว่า สามารถลดระยะเวลาในส่งมอบสินค้า ทำให้การตลาดและการผลิตเป็นแบบทันเวลาพอดี (Just in Time: JIT) และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ตรงความต้องการอย่างแท้จริง

ประวัติความเป็นมาของโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน

โลจิสติกส์มีการศึกษาครั้งแรกในช่วง ค.ศ.1916 ที่เกี่ยวกับการกระจายสินค้าเกษตร ต่อมาในปี ค.ศ. 1961 ได้มีการกล่าวถึงกิจกรรมโลจิสติกส์ขาออกหรือการกระจายสินค้า ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องใหม่เนื่องจากโลจิสติกส์ได้มีการนำไปใช้ในวงการทหารเพื่อสนับสนุนการทำสงครามมานานแล้ว สำหรับด้านธุรกิจได้มีการนำมาใช้นานหลายปี ดังภาพที่ 1.2 ที่แสดงให้เห็นว่า ในยุคเริ่มแรกจะมีการกำหนดอย่างเป็นทางการในหลักวิชาการ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2482 – 2503 ที่มีการกระจายสินค้าแบบเป็นเอกเทศในแต่ละสาขาวิชา โดยมุ่งเน้นที่การขนส่งและการคลังสินค้าเป็นประเด็นสำคัญ ต่อมาในปีพ.ศ.2513 ได้มีการแบ่งกลุ่มวิชาโลจิสติกส์และมีการบูรณาการเป็น 2 กลุ่มวิชา คือ การจัดการพัสดุ (โลจิสติกส์ขาเข้า) ที่ประกอบด้วย วิชาการพยากรณ์ความต้องการ การจัดซื้อ การวางแผนความต้องการพัสดุ การวางแผนการผลิต การจัดการวัสดุโรงงาน การคลังสินค้า การเคลื่อนย้ายพัสดุและบรรจุภัณฑ์ และการจัดการการกระจายสินค้า (โลจิสติกส์ขาออก) ที่ประกอบด้วยวิชาการคลังสินค้า การเคลื่อนย้ายสินค้า การบรรจุภัณฑ์ การจัดการสินค้าสำเร็จรูป การวางแผนกระจายสินค้า กระบวนการสั่งซื้อ การขนส่ง และการบริการลูกค้า ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 ได้มีการบูรณาการการจัดการพัสดุเข้ากับสาขาวิชาการจัดการกระจายตัวสินค้า จึงเกิดเป็นสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์เชิงบูรณาการ และต่อมาในปี พ.ศ. 2533 ได้มีวิวัฒนาการใหม่ โดยมีการบูรณาการต่อยอดจากวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คือ การจัดการเชิงกลยุทธ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การตลาดและการขายและการเงิน มาเป็นสาขาวิชาการจัดการซัพพลายเชน จึงสรุปได้ว่าการจัดการซัพพลายเชนเกิดหลังจากการจัดการโลจิสติกส์

วิวัฒนาการของโลจิสติกส์สู่การจัดการซัพพลายเชน

ภาพที่ 1.2 วิวัฒนาการของโลจิสติกส์สู่การจัดการซัพพลายเชน
ที่มา : สุภาพณา บุญหล้าและนางลักษณ์ นิมิตรภูวดล. 2555: 28.

จากภาพที่ 1.2 สามารถแบ่งได้เป็น 3 ยุค ดังนี้

ยุคที่ 1 โลจิสติกส์ เป็นยุคที่บริษัทให้ความสนใจไปที่การกระจายสินค้าสำเร็จรูป หรือขาออก ได้แก่ การขนส่ง คลังสินค้า สินค้าคงคลัง บรรจุภัณฑ์และการยกขนสินค้า เพื่อให้การส่งมอบสินค้าให้ลูกค้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการผลิตสินค้าที่มีความหลากหลายตราสินค้า หลายขนาด และหลายสีมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการให้กับผู้บริโภค จึงส่งผลให้มีต้นทุนคงคลังสูงขึ้น มีความยุ่งยากในการพยากรณ์ ทำให้มีการให้ความสำคัญกับโลจิสติกส์ขาออกมากขึ้น
2. อัตราค่าขนส่งมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากรัฐบาลมีการกำหนดอัตราค่าระวาง ทำให้อัตราค่าระวางสูง กิจการจึงจำเป็นต้องหาวิธีการจัดการโลจิสติกส์ขาออกให้มีต้นทุนต่ำ
3. ผลิตสินค้านำมูลค่าสูง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเป็นสาเหตุที่ทำให้การผลิตสินค้าต้องมีการใช้เทคโนโลยีการผลิตและผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูง ที่มีต้นทุนสินค้าคงคลัง บรรจุภัณฑ์และค่าขนส่งสูง จึงต้องมีการจัดการโลจิสติกส์ขาออกให้มีประสิทธิภาพ

ยุคที่ 2 การจัดการโลจิสติกส์เชิงบูรณาการ ในทศวรรษที่ 1970 และ 1980 กิจการได้มองเห็นโอกาสที่จะประหยัดต้นทุน โดยการรวมงานการจัดการวัสดุกับงานกระจายสินค้าให้อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของผู้บริหารคนเดียวกัน ทำให้สามารถประสานงานการขนส่งขาเข้าและขาออกเพื่อให้มีอำนาจการต่อรองกับผู้ให้บริการขนส่ง จะได้มีอัตราขนส่งต่ำลงและมีบริการที่ดีขึ้น สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อยุคนี้ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการขนส่ง ที่มีการนำตู้คอนเทนเนอร์มาใช้ในการขนส่งระหว่างประเทศและในประเทศ ทำให้รวดเร็ว ลดความเสียหายและค่าระวางถูกลง
2. การแข่งขันระหว่างประเทศ มีการเปิดการค้าเสรีเพิ่มมากขึ้น จึงต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการขนส่ง ทำให้การค้ามีการแข่งขันมากขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงต้องหาวิธีการลดต้นทุนเพื่อที่จะเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการนำหลักการบริหารแบบทันเวลา (JIT: Just - in - Time) เข้ามาบริหารจัดการสินค้าในคงคลังให้เท่ากับศูนย์ หลักการการจัดการคุณภาพโดยรวม (TQM: Total Quality Management) มาใช้
3. แหล่งความต้องการขายต่างประเทศ มีการแบ่งงานกันทำตามความถนัดมากขึ้น ทำให้มีการได้เปรียบในการแข่งขันที่แตกต่างกัน กิจการจึงได้มีการแสวงหาแหล่งผลิตที่จากเดิมเคยซื้อวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนหรือส่วนประกอบจากภายในประเทศมาเป็นแสวงหาจากนอกประเทศที่มีต้นทุนต่ำและมีคุณภาพดี ส่งผลต่อต้นทุนการขนส่งและสินค้าคงคลัง ดังนั้นกิจการจึงต้องหันมาให้ความสำคัญกับระบบโลจิสติกส์โดยรวมมากขึ้น

4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ในช่วงที่ผ่านมาโลกประสบกับปัญหาราคาลงงานที่ส่งผลต่อต้นทุนค่าขนส่งและอัตราดอกเบี้ยสูงที่ส่งผลต่อต้นทุนสินค้าคงคลัง บริษัทข้ามชาติจะหาทางลดต้นทุนโดยพิจารณาระหว่างได้กับเสีย เพื่อให้ต้นทุนต่ำ ซึ่งจะคงไว้หรือเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

ยุคที่ 3 การบูรณาการช่องทางการค้ารวม (การจัดการซัพพลายเชน) กิจกรรมมีการตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องมีการลดต้นทุน เพื่อให้สามารถแข่งขันโดยรวมการจัดการวัสดุและการกระจายสินค้าเข้าด้วยกันในยุคที่ 2 ทำให้กิจการต้องขยายกระบวนการโลจิสติกส์ให้ครอบคลุมไปถึงบริษัทยานนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจว่าจะได้รับสินค้าตามที่ต้องการ ราคาเหมาะสม สินค้ามีความถูกต้องและอยู่ในสภาพที่ไม่เสียหาย กิจกรรมที่กระทำการเพื่อให้ต้นทุนรวมตลอดเส้นทางในการเคลื่อนย้ายวัสดุและสินค้าตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดบริโภคให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เรียกว่า ซัพพลายเชน ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ต้องมีการขยายจากระบบโลจิสติกส์มาเป็นซัพพลายเชนนั่น เพราะ

1. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค เนื่องจากผู้บริโภคมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มากขึ้น จึงต้องการสินค้าที่มีคุณภาพดีและราคาถูก นอกจากนี้ยังมีความจงรักภักดีต่อตราสินค้าลดลง คือมองว่าสินค้าที่มีชื่อเสียงไม่จำเป็นต้องมีคุณภาพและราคาสูง ตลอดจนมีการให้ความสำคัญกับเวลา ที่สะดวกและบริการที่รวดเร็ว จึงทำให้กิจการต้องมีการปรับเปลี่ยนการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการ ทำให้โลจิสติกส์อย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการให้บริการจึงต้องนำหลักการซัพพลายเชนเข้ามาใช้ควบคู่กัน

2. การเปลี่ยนแปลงปรัชญาการจัดการวัสดุ เนื่องจากการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพต้องใช้วัสดุที่มีคุณภาพจากผู้ผลิตภายนอกหลายแหล่งมากขึ้น และต้องมีการส่งมอบวัสดุที่เชื่อถือและตรวจสอบได้ ทำให้กิจการต้องทำการขยายโลจิสติกส์ให้ครอบคลุมซัพพลายเชน ที่มีการร่วมมือและประสานงานระหว่างกิจการกับผู้ขายวัตถุดิบ

3. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างช่องทางการจัดจำหน่ายและความสัมพันธ์ ผู้บริโภคมีความต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการที่จะหาซื้อสินค้าจากร้านค้าเดียว ทำให้มีร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ที่มีสินค้าหลากหลายไว้บริการลูกค้าเกิดขึ้นมากมาย ดังนั้นการจัดการระบบโลจิสติกส์และซัพพลายเชนที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ร้านค้าปลีกประสบความสำเร็จ เนื่องจากมีต้นทุนต่ำทำให้จำหน่ายสินค้าได้ในราคาถูก มีการร่วมมือกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

4. โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจและตลาด การค้าและการลงทุนมีการผ่อนปรนกฎระเบียบและเปิดเสรีมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการทำการจัดซื้อ จัดหา และขายสินค้าไปได้ทั่วโลก จึงเป็นโอกาสที่จะขยายกิจการ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้การจัดการโลจิสติกส์ไม่เพียงพอ เพราะการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์เกี่ยวข้องกับหลายบริษัท เส้นทางในการเคลื่อนย้ายสินค้ายาวและซับซ้อนมากขึ้นจึงมีต้นทุนโลจิสติกส์ที่สูง ดังนั้นหากจะทำการลดต้นทุนโลจิสติกส์และการปรับปรุงการ